

Jeden z miliardy

„Droga je problém každého čtvrtého člověka.“
Jean-Louis Brau: „*Historie de la drogue*“
Tschau, Paris 1969

Poprvé jsem publikoval v červenci 1966 na Slovensku v bulletinu Hviezdoslavov Kubín. Jeho šéfredaktor, básník Theo H. Florin v něm uveřejnil moji báseň Kus pevniny.

Jakoby tu osud ukázal právě na tyto verše. V údobí jejich vzniku jsem byl uchvácen literárním dílem Ernesta Hemingwaye. Smrt tohoto nejpopulárnějšího představitele moderní americké prózy na mne silně zapůsobila. Tehdy se psalo, že zahynul nešťastnou náhodou, ale já jsem těm zprávám neuvěřil a pravda se objevila v mé básni. Je to zvláštní. Vždyť tehdy jsem nevěděl, že Hemingway už v mládí onemocněl tou vzrušující nevyléčitelnou nemocí, že ona mu vtiskla do ruky zbraň. Nevěděl jsem, že ta nemoc, u jejíž kolébky se připíjí „Na zdraví!“ a potom stále častěji, všude, pořád a bez konce „Na zdraví!“, že ta nemoc ničí i mne. Nevěděl jsem ani, že ta nemoc je nemoc.

Nedávno jsem napsal do Hlasu revoluce – týdeníku Českého svazu protifašistických bojovníků o knize sovětského autora Borise Gribanova H e m i n g w a y . Mrzelo mne, že redakce vynechala několik alespoň několik naznačujících vět. Kdybych jen konstatoval, že velkého spisovatele sužovala nepojmenovaná choroba, tak by to asi prošlo. Ulevilo se mi, až když jsem pomyslel na tuto reportáž.

Island'an Erik Rudovous byl prvním Evropanem, vstoupivším na americkou půdu. Stojí za povšimnutí, že do Grónska se připravil na úniku před krevní mstou. Pokolumbovští „civilizátoři“ zdecimovali indiánské kmeny, přivlekli na plantáže africké černochoy a žijí bez milosti jeden k druhému. Téměř padesátimetrová Socha svobody z mědi a železa, známá dominanta newyorské zátoky a přístavu Upper Bay na ostrůvku Liberty Island, se stala symbolem bezuzdé svobody silnějších, lstivějších, bohatších. Přesto dává Amerika světu mnoho význačných dobrých lidí, vědců, vynálezců, státníků a umělců. Spisovatel Ernest Hemingway patří k nim. Poctivě a úplně dokázal být šťasten jen při práci, ke které byl svými vlohami předurčen. Ale kapitoly nových dějin poznačily i jeho. Byl přímo fascinován násilím, násilí jej neodvratně přitahovalo. Téměř nikdy nesetřval divácky uprostřed. Dával se strhnout, bez váhání se přidružoval ke správné straně a bojoval pak neobyčejně rozhodně, tvrdě, houževnatě a čestně; jakoby si chtěl znovu a znovu ověřovat svoji statečnost. Trockista Max Eastman tuto jeho šťastně vyúsťující vlastnost překroutil: „Je nesporné a všeobecně známé, že Hemingway si není jist svou mužností“ a dále píše o literárním stylu falešných chlupů na prsou.

Na rozdíl od Jacka Londona, živil se Ernest Hemingway jen psaním. Jsem přesvědčen, že právě pro tento rozdíl nemůže jeho tvorba vyznít tak nadějně, jako třeba Londonova povídka Lásky k životu. Hemingway se bránil: „Dočetl jsem se, že všichni moji hrdinové jsou neurastenici. Ale že je život mizerný, to v úvahu neberou. Neurastenie říkájí v podstatě tomu, když je člověku zle. Býk v aréně je také neurastenik a na louce je to pěkný chlapík, v tom je ten vtíp!“

Jestliže se kvality umělcova bytí projevují v jeho dílech, je namístě otázka: Byl i Hemingwayův život mizerný? Mohl být lepší? Bylo Hemingwayovi zle? Mohlo mu být lépe? Otec Ernesta Hemingwaye, dr. Clarence Edmund Hemingway neměl rád město. Jeho touhou bylo žít v přírodě, být misionářem na ostrově Guam, anebo v Grónsku. Byl však člověkem nerozhodným, obával se prudkých životních zvratů a tak zůstal dobrým lékařem v rodném Oak Parku na předměstí Chicaga. Tu požádal o ruku Grace Hallovou. Grace projevovala už v dětství hudební nadání, hrála na klavír a svůj nevšední kontraalt dobře uplatnila při zpěvu v

chrámovém sboru u Svatého Pavla. Přislíbila Clarencemu manželství, ale správně se podřídila své umělecké ctižádosti – odjela studovat zpěv k slavné madame Cappianové do New Yorku. Za rok debutovala v Madison Square Garden, avšak tradice nakonec zvítězily i nad smlouvou do Metropolitan Opery. S pocitem oběti se provdala. Dr. Hemingway na to těžce doplácel. Dobrácky, mírně ve všem se ženě podřizoval. Stále měl na mysli, že se Grace kvůli němu zřekla umělecké kariéry. Paní domu se jen málokdy věnovala kuchyni a velmi málo dětem. Všechny podobné starosti na sebe vzal Clarence. Ráno připravil snídani, nakrmil děti a ženě nosil snídani do postele. Nejstarší dcera Marcelline vzpomíná, jak jí matka říkala: „Nezapomeň, milé dítě, že Schumanová- Heinková zaujala v Opeře místo, které mělo patřit mně.“

Letní měsíce trávili Hemingwayovi v Severním Michiganu, na břehu malebného jezera Walloon. I tu se dětem věnoval otec. Tříletý Ernie už lovil ryby na vlastní udičku, osmiletý znal z paměti názvy všech stromů, květů, ptáků, ryb a zvířat, které se vyskytovaly na Středním Západě. Na dvanácté narozeniny mu dědeček Hemingway daroval první pušku - jednoranovou, kalibru dvacet.

Grace si usmyslela, že syn zdědil její hudební nadání. Nutila jej zpívat v chrámovém sboru a učit se hře na violoncello. Nejspíš se jí zdálo, že koncertní mistr Hemingway bude spravedlivou kompenzací za její zrazenou uměleckou dráhu.

Ernest prošel za jediný rok celým boxerským výcvikem a boxoval v regulérním zápase. Tehdy mu úder vážně poranil oko. Jako dospělý říkal: „Box mě naučil nikdy nezůstat ležet, vždy být připraven znovu zaútočit.“

Hemingway psal o svém dětství a mladosti mnoho a podrobně. Všechny ty příběhy mají jednoho hrdinu - Nicka Adamse. Zvolil si jej za své alter ego, na něj přenesl vzpomínky, úvahy a pocity. První povídky uveřejňoval ve školním časopise. Směle používal odvážné, otevřené výrazy. Už od dětství používal slova, která Mrs. Hemingwayová pokládala za „neslušná“ a „špinavá“; kovovým hlasem přikazovala: „Běž do koupelny a umyj si ústa mýdlem.“ Avšak Ernest zůstal přesvědčený, že je to nejlepší a nejspolehlivější způsob, jak vyjádřit emoce. Leicester Hemingway vzpomíná: „Trest jen zdůrazňoval sílu takových slov.“ Ernest od malička poznal chuť mýdla. Hemingway vždy chtěl být spisovatelem, ale v tomto období se pevně rozhodl, že se jím skutečně stane.

Po závěrečných zkouškách r. 1917 začal Hemingway pracovat v kansaských novinách Star. Dá se říci, že byl policejním reportérem. Seznamoval se s brlohy, setkával se s prostitutkami, najatými vrahy, chodíval do výčepů, vináren, do heren a věznic. Přátelil se s novinářem Lionelem Moise, neznávajícím nad sebou moc novinářských bossů, s nepřekonatelným znalcem tuláckého světa hobo. V Kansas City nebylo baru, anebo saloonu, kde by Moiseho neznali. Za sedm měsíců se Ernest naučil „psát prostě o jednoduchých věcech“ a nejspíše tehdy se naučil i pít, protože Lionel, tento „velmi svérázný dynamický člověk s velkým srdcem, který hodně pil a dobře se bil“ jistě by nenavázal důvěrnější přátelství s člověkem, který se neumí podívat sklenicí na dno.

Hemingway se chtěl dostat do armády, ale pro slabý zrak jej všude odmítali. Podařilo se mu to až s novým přítelem Tedy Brumbackem. Podali přihlášku do Itálie dříve, než jejich noviny zveřejnili oznam Červeného kříže o potřebě dobrovolníků. Poslední noc v New Yorku neulehli ani na chvíli. V nových uniformách se potloukali z baru do baru, nevynechali ani jednu hospodu nebo kavárnu; stále s novými děvčaty byli v Haarlemu i v Centrálním parku. V květnu 1918 vypluli směrem na Bordeaux. K jejich zklamání plynula plavba klidně. Seznamovali se s vojáky, popíjeli a hráli karty v důstojnickém baru. I později v italském městečku Schio, měl Hemingway přístup do restaurací, saloonů a jiných příjemných podniků, kam směli jen důstojníci. Jako dobrovolník, šofér ambulantního auta, byl pokládán za čestného podporučíka italské armády. Stále hledal způsob, jak se dostat do předních linií. Podařilo se mu to, když nedaleko na Piavě vypukly silné boje a on se hlásil za prodáváče

armádních prodejen. Prodejny stály nejvíce míli od zákopů. 8. července došel potmě do přední linie. Byla tichá noc. Když rozdal čokoládu, vzal od jednoho z italských vojáků pušku a vystřelil na rakouské zákopy. Nemohla to být jenom nerozvážnost, anebo podvědomá touha poznat boj, aby o něm později mohl psát; svou úlohu tu sehrál patrně i alkohol. Ojedinelý výstřel Rakušany znervóznil. Spustili palbu; rozpoutalo se peklo. Hemingway při jednom ze záblesků uviděl, jak se na „zemi nikoho“ mezi italskými a rakouskými zákopy nazvedl italský střelec, jak vzápětí padl zpět a schoulil se. Bez rozmýšlení se ke zraněnému doplížil a přivlekl ho ke svým zákopům. V listě psal domů: „Teď už mohu přísahat, že mě odstřelovali minami, šrapnely i plynovými bombami, stříleli do mne z pušek i kulometů a navíc i plynovými bombami a na dovršení zábavy i z letadla, které odstřelovalo přední linii.“ Nikomu nešlo do hlavy, jak se mohl plazit 150 yardů s takovým nákladem s prostřelenými koleny, dohromady s 227 ranami. Operovali ho dvanáctkrát. Chtěli mu amputovat nohu, ale Hemingway odmítl.

„Ne“, řekl chirurgovi, „raději chci pnu, než abych měl žít s jednou nohou. Italský král ho vyznamenal Válečným křížem a Stříbrnou medailí za udatnost.

Tato válka dala Hemingwayovi ještě jiný důležitý zážitek – zkušenost první lásky. Po zranění se v americké nemocnici v Miláně seznámil s ošetřovatelkou Agnes von Kurowskou. O mnoho let později vyprávěla Leicesterovi Hemingwayovi: „Ernie byl v určitých věcech velmi neposlušný pacient, ale měl obrovskou popularitu mezi ostatními raněnými a všude si získal přátele. Často míval nepříjemnosti s ředitelkou nemocnice Miss Longovou, protože skříň míval vždy zaplněnou prázdnými lahvemi od koňaku“.

Devatenáctiletý Ernest Hemingway se za osm měsíců vrátil do New Yorku jako válečný veterán. Vznikala legenda. Velký, hezký, nezlomený těžkým zraněním, to svědčilo o pevnosti amerického ducha. Do Chicaga přijel v exotické uniformě, skládající se z vojenské blůzy koupené pod rukou, z vysokých kanad, z košile koupené v Gibraltaru a z italského černého kabátu podšitého ovčínou po padlém kamarádovi. Na otázku reportérů, jaké má plány do budoucna, odpověděl, že pomýšlí jedině na literární práci. Prohlásil, že má „dostatečnou kvalifikaci v kterýchkoliv newyorských novinách, které potřebují člověka nebojícího se práce a ran“. Avšak příliš krátkým odstupem od válečných zážitků, nejasnou budoucností, složitým vztahem k rodičům i neustávající pozornosti veřejnosti byl vnitřně zmaten. Stále zřídka se zdržoval mezi hosty, uchýloval se do svého pokoje na druhém poschodí, mezi vojenské suvenýry a fotografie, mapy, výstroj, medaile, zbraně. Vždy tu měl po ruce láhev s alkoholem. Jednou v těch prvních měsících, příběhla k němu Marcelline s nějakými svými dívčími problémy. Ernest ji vyslechl, potom vytáhl láhev kummelu a podal ji sestře.

„Jen si lokni, Marcelline“, řekl Ernest. Marcelline se strachem ochutnala sladký, anýzem vonící nápoj.

„Neboj se“, posměloval ji Ernest, „vypij to, sestřičko, to ti neublíží. V této lahvičce se tají pokoj. Ne sám o sobě, ale uspokojuje to, když je bolest nesnesitelná“.

Stále myslel na Agnes, ta však pomýšlela na manželství s italským poručíkem. Zařekl se, že bude pít dotud, dokud na ni bude myslet. V Petoskey začal opět psát, ale nepodařilo se mu nic vydat. Často vysedával v baru Park hotelu a popíjel. Tam se bavíval se svými hlučnými přáteli tak bouřlivě, až se místní společnost pohoršovala. Konečně byl alespoň externím spolupracovníkem literární rubriky Toronto Star Weekly – týdenní nedělní přílohy novin. V jeho článcích je cítit, že nepracoval jen pro honorář. Mezitím se stupňovaly rozpory s rodiči. Ernest psal své přítelkyni, že když jej vyhnali z domu, chtěl už jít v Petoskey do cementárny za dělníka, ale usmálo se na něj štěstí – s šesti dolary v kapse zasedl k ruletě a ve dvě po půlnoci, když skončili, měl padesát devět dolarů. Objevoval se ve vyšmatlaných botách a v ošoupaných nohavicích, holil se málokdy, opíjel se s kamarády.

I v Chicagu stál Hemingway před problémem najít zaměstnání s dostatkem volného času pro literaturu. Velký vliv na něj mělo setkání se spisovatelem Sherwoodem Andersonem. Po sňatku s Hadley Richardsonovou, žili jeho rodiče v naději, že zvažní. Ale Hadley netoužila

po solidnosti. Na odchodu do Toronta jim přijel Hemingway pomoci při stěhování. Leicester vzpomíná, jak se otec vrátil do auta rozladěný a zlostně mu řekl: „Ach ta mládež! Víš, v čem vaří vejce? Ani ti to nemohu vypovědět!“

Toronto Daily Star nabídla Hemingwayovi, aby jel do Evropy jako cestující dopisovatel s hlavním stanem v Paříži, Sherwood Anderson mu dal doporučující dopisy. Jeden z nich byl pro Gertrudu Steinovou. Vysoký směnný kurs dolaru umožnil mladé rodině vyžít i za málo.

Po čas lausanské konference dozrál Hemingway v nekompromisního antifašistu. Pozorně sledoval jednání, podával zprávy, ráno chodíval boxovat a večer popíjel s cynickou kompanií v baru. Hadley ho chtěla překvapit a přivést mu jeho nedokončený román. Přitom vložila do kufříku všechny originály i strojové exempláře se všemi kopiemi. Bylo to prakticky všechno, co napsal od roku 1919. Na lyonské sanici nechala zavazadlo ve vlaku a šla si koupit minerálku. Když se vrátila, byl kufřík pryč – ukradli ho. Zoufale plačící vystoupila v Laussanne z vlaku. Typicky ženským způsobem to myslela dobře. Myslela, že by Ernest rád ukázal některé kapitoly svému novému příteli a myslela, že bude chtít v práci pokračovat v čase dovolené. Byl to těžký úder. Prožívali zlé chvíle. „Ale vždyť si ženu neberete podle toho“, psal Hemingway, „jak umí opatrovat rukopisy a skutečně mne bolelo, když jsem viděl, jak hrozně se trápí.“ Když se jim podařilo překonat ořes nad ztrátou rukopisů, napsal povídku Nezdařený podnik. Vykreslil v ní starého pijana, Itala, pomáhajícího Američanům lovit pstruhy, aby si vydělal na pijatiku. Z jednoho takového lovu nic nebylo a všechny naděje Paduzziho na grošíky se zřítily. Povídka vyzněla smutně. „Vynechal jsem skutečný konec“, vzpomínal Hemingway, „jak se ten stařec oběsil. Později svoji literární metodu obrazně vysvětlil: „Vždy jsem se snažil psát podle metody ledovce. Sedm osmin z něj je skryto pod vodou a jen osminu je vidět. Všechno co víš, můžeš vynechat – tvůj ledovec tím jen získá na síle. To je ta část skrytá pod vodou. No jestliže spisovatel vynechá něco z neznalosti, povídka je nanic.“ Mis Steinová jej pokládala za svého žáka, ale realistický princip, přítomný vždy ve všem, co Hemingway napsal, jí byl hluboce cizí.

Nejvýznamnější událostí začátkem léta 1923 bylo seznámení se Španělskem a s býčími zápasy. Na první pohled zahořel Hemingway láskou k této krajině a k tomu divadlu a ta neoslábla do konce jeho života. V knize Smrt odpoledne píše: „Války skončily a jediným místem, kde bylo možno vidět život a smrt, byla aréna býčích zápasů a velmi jsem toužil jít do Španělska, abych to viděl na vlastní oči. Učil jsem se tehdy psát, začínal jsem od nejjednodušších věcí, a jedním z nejjednodušších a nejpodstatnějších jevů je násilná smrt... Četl jsem hodně knih, ve kterých autorovi namísto popisu smrti vyšla jednoduše kaňka a příčina je podle mne v tom, že autor buď nikdy neviděl smrt zblízka, anebo v té chvíli v duchu či fakticky zavřel oči, jak by učinil ten, kdo vidí, že vlak se řítí na dítě a není už žádné pomoci.“

Dvě povídky věnoval Hemingway vzpomínkám, na dobu, kdy pracoval v Kansas City jako reportér Staru. V jedné z nich policajti zabíjejí dva černochoy, kteří se vloupali do trafiky. Povídka zdůrazňuje, jak běžná je vražda v každodenním životě; je tu akceptována tak řečeno „všední“ povaha vraždy. Druhá povídka popisuje popravu Sama Cardinala. Znalci tvrdí, že Hemingway popsál věznici i proceduru popravy absolutně přesně.

Do Toronta se Hemingway vrátil s reputací velkého novináře mezinárodní třídy. Začal pracovat v deníku Star, ale zástupce šéfredaktora nenáviděl samostatně myslící lidi s vlastním názorem a nepřiděloval mu žádné závažnější úkoly. O to víc chodíval Ernest s kolegy do hospůdky Itala Angella na prvotřídní chianti, ale život jej tam tísnil stále více. Atmosféra pokrytectví a konformismu nabyla nesnesitelných forem. Divadla v neděli nehrála, alkoholické nápoje bylo zakázáno prodávat. V lednu 1924 odplul s rodinou do Paříže. V Paříži absolvoval školu hladu, ale vydal knihu V naší době, v nákladu 170 exemplářů. Jeho rodiče byli pobouřeni, poslali mu zásilku zpět a Ernest jim přestal psát. Chodíval do gymnastické školy na ulici Pontois; vydělával deset franků za kolo, když po čas tréninku dělal

partnera profesionálním boxerům v těžké váze. „Ať se propadnu,“ prohlásil, „jestli napíšu román jen proto, abych každý den obědval.“

Hemingway měl stále více přátel. Dobře si porozuměl se spisovatelem Dos Passosem a v létě jeli do Španělska. Fiesta se vydařila. Bavili se, pili ve všech hospodách, tancovali, bláznili. V Pamploně do nich Ernest ustavičně hučel, aby si každý vyzkoušel síly na mladých býcích. Kromě Hemingwaye se z celé společnosti odvážil jen Donald Stewart. Býk se na něj vrhnul a praštil s ním o zem. Odvážný humorista by dopadl zle, kdyby Ernest neodpoutal býka mávající košilí, nechtyl jej za rohy a nepovalil na zem. Dav bouřlivě pozdravoval smělého cizince.

A v Paříži se Ernest Hemingway ponořil do ničivého moře Latinské čtvrti. Říkali si Banda. Jejich život plynul v ustavičném potloukání se z kavárny do kavárny, v nočních pijatikách, v těžkém vybíjení klínu klínem, ve rvačkách v nočních barech. Přesto všechno usedal Hemingway každého rána do prázdné kavárny a psal. Sblížil se se spisovatelem Scottem Fitzgeraldem. Také Scott a jeho žena Zelda vedli v Paříži světácký život: každý večer končil pitkou. Zelda žárlila na mužovu práci a táhla jej k pití, aby nemohl druhý den psát. Gertrude Steinová podrážděně ubezpečovala Hemingwaye: „Všichni jste takoví. Všichni mladí, kteří jste byli ve válce. Jste ztracená generace. Všichni se upijete.“ Ernest skepticky prohlásil, že Gertrude chce mermomocí hrát úlohu proroka.

K legendám, které obklopovaly Ernesta Hemingwaye, přibyla v Paříži nová příhoda. Měl se to odehrávat boxerský zápas mezi šampiónem v polostřední váze Trave a šampiónem ve střední váze Franciscem Charliem. Hemingway byl přítomen, když se boxeři před zápasem vážili a přesvědčil se, že Charlie váží o mnoho víc než Trave. Traveho manažer však přesto rozhodl, že zápas bude. Hemingway pochopil, že je to pakt mezi majiteli sázkových kanceláří a manažery. Trave nádherně bojoval devět kol, ale v desátém se začal projevovat váhový rozdíl. Charlie, známý jako nepoctivý boxer, zatlačil Traveho do rohu a začal jej zvěsky mlátit. Divákům bylo jasné: jestli zápas nebude přerušen, Charlie zabije Traveho. Ale soudce zápas nepřerušil a Traveho sekundant nevyhodil utěrák – znamená, že boxer se vzdává dalšího boje. Obecenstvo bylo pobouřeno, strašný křik, ale Charlie dál mlátil Traveho. Tu Hemingway skočil do ringu a začal bít Charleyho. Až teď zasáhli policajti a čtyři měli co dělat, aby rozzuřeného Hemingwaye odtáhli. Ozvaly se hlasy, že to byl zase nový pijácký kousek, ale celá Paříž hovořila popravdě o tom, jak spisovatel Hemingway zachránil život boxerovi Trave. A pitky a chmurné nálady trvaly dál.

Koncem roku 1926 konstatoval Malcom Cowley, že se v New Yorku nehovoří o jiném, než o novém literárním talentu. Sedl si jednou do zadní místnosti saloonu na Deváté West-Street, kde se scházejí mladí spisovatelé a intelektuálové, a tu vidí, že „všichni hovoří stylem, který jsem potom definoval jako hemingwayovský, tvrdě, suše, důvěrně. Když večer pokročil, jeden z nich vstal, vysvlékl si kabát a začal ukazovat, jak by si poradil s býkem. Mladí muži se usilovali zpíjet tak chladnokrevně, jako hrdina nového Hemingwayova románu Slunce i vychází a mladá děvčata z dobrých rodin vyznávala nymfománii hrdinky.“ Leicester psal Ernestovi, že rodiče byli šokováni jako jeptišky ve veřejném domě.

V květnu 1927 se Hemingway oženil s Pauline. V říjnu mu vyšla sbírka povídek Mužové bez žen a na rozdíl od vysokých hodnocení předcházejícího románu psali teď kritici o „hrubém omezeném světě Mr. Hemingwaye“, zazlívali mu, že se tolik zabývá „matadory, boxery, vrahy, vojáky z povolání, prostitutkami, alkoholiky a narkomany.“ Konec roku skončil zle, Hemingway se nachladil, sužovaly ho obavy ze zápalu plic a jen co se zotavil, podivná rozespalost dvakrát za sebou přemohla bleskové reflexy boxera a instinktivní hybnost zkušeného lovce. V noci vstal, aby posadil syna na nočník. Dítě jej přitom nechťe píchlo prstem do oka a poškodilo mu zřítelnici. Legendární hrdina se smrtelně, hypochondricky bál, že oslepne. Podruhé šel v noci do koupelny, aby zavřel horní okénko, které na něj spadlo a poranilo mu čelo nad pravým okem. Nemohl psát; stěžoval si, že choroba, poranění oka a

úder do hlavy poškodily jeho schopnost vymýšlet. Potom ale začal pracovat na románu *Sbohem armádo* a když Pauline otěhotněla, odpluli do Ameriky. Usadili se daleko na jihu Floridy, v městečku Key West. Dalo se tam dostat jen autem, anebo po moři a daly se tu lovit velké mořské ryby. U prvorozeného syna byl Ernest starostlivým, trpělivým otcem, teď už jej však pláč druhého syna popuzoval.

Dr. Hemingwayovi se v posledním čase zhoršovala cukrovka. Tísnila jej i finanční situace. Jednoho rána vyšel do své pracovny, spálil nějaké osobní papíry a zastřelil se otcovou starou Smith-weessonkou. Tato smutná událost se odrazila v Ernestově povídce *Otcové a synové*, v románech *Komu zvoní hrana* a *Sbohem armádo*.

V Paříži chodívá Hemingway boxovat do sportovní haly Amerického klubu, navštěvuje cyklistické závody a pije ve svých oblíbených barech a kavárnách. Pohádal se s mnoha starými kamarády, jevil se povýšeným, příliš urážlivým, vybuchoval pro každou maličkost a často jen zázrakem nedocházelo ke rvačkám. Matador Sidney Franklin se s Hemingwayem seznámil v kavárně na Grand Via. Číšník mu přišel říci, že s ním chce hovořit nějaký Američan. Franklin byl zvyklý, že se k němu Američané obraceli na pomoc, když byli v úzkých. I to byl zřejmě takový případ – muž, který přistoupil ke stolku, byl velmi zarostlý, měl na sobě ošoupané šaty, které vypadaly, jako by je naposledy žehlili někdy za světové války. Sidney už sahal do kapsy pro peníze, když vysvitlo, že si ten muž chce s ním opravdu jen pohovořit.

V listopadu 1930 na cestě z Wyominských lesů do Key Westu, oslepily ostríleného šoféra od Schia reflektory protijedoucího auta. Hemingway sjel do příkopu, auto se převrátilo. Lékaři se obávali o jeho pravou ruku. Sám se svou bolestí, čtyři týdny beze spánku v nemocnici si připadal jako postřelený los. Ruka mu zůstala dlouho nehybná. S pitím spájí však ty nejveselejší historky. Tak v právě dokončené knize píše, jak se cestou z Pamplony do Madridu opili a ztratili lístky na corridu. Jeho přítel Charles Thomson vyprávěl o tom, jak spolu popíjeli whisky a když přišla řeč na sebevraždu, jak Ernest klidně a s jistotou prohlásil, že se bez rozmyšlení zabije, kdyby cítil, že je nevléčitelně nemocen. Nedařilo se ani jeho starým přátelům v Paříži. „Jeden starý přítel se zastřelil,“ psal Hemigway, „Druhý starý přítel se vrátil do New Yorku a vyskočil, či spíše vypadl z okna. Další starý přítel napsal memoáry. Všichni staří přátelé přišli o peníze. Všichni staří přátelé jsou sklíčení.“ Připustil, že pijáci mohou mít nemocná játra.

V létě 1936 ulovil na Rimini tuňáka vážícího 514 funtů. Boj trval sedm hodin a sám za ten čas zhubl o sedm funtů. Krátce předtím připlul na nádherné jachtě bohatý stařec s mladou snoubenkou. Povýšeně prohlásil, že lov tuňáků není žádný kumšt. Když Hemingway vplul na své lodi *Pilar* večer do přístavu, seběhli se obyvatelé podívat na kořist. Ryba byla dlouhá jedenáct a půl stopy. Na palubě stál u úlovku veselý opilý vítěz a jeho hlas zaburácel na celý přístav: „Kde je ten osel, co vyhlásil, že je to hračka?“

V románě *Mít a nemít* v hospodě u Freddyho, vytvořil Hemingway celou galerii, skupinový portrét lidí, přehlušující svou bolest alkoholem. Jednomu veteránovi vložil do úst repliku: „Kdo chce být komunistou, musí být disciplinovaný a zdrženlivý; opilec nemůže být komunistou.“

Po čas španělské války se ubytoval v madridském hotelu *Florida*. V březnu 1957 vzplanulo v hotelu nedorozumění. Zpravodaj Hemingway popadl láhev a chtěl rozbít hlavu dopisovateli *Izvestií* Iljovi Erenburgovi. Avšak po rychlém vysvětlení, náhlém smíru a dalším vydatném popíjení znenadání řekl: „Velká škoda, že nemáš rád whisky. Víno je pro potěchu, ale whisky je benzín.“

Podarilo se mu skoupit všechny zásoby whisky ve městě. Když hovořil s raněnými vojáky, první bylo, že všechny po řadě začal častovat ze své polní láhve. Vojáci jej přijali za svého člověka. V jedné ze svých reportáží píše: „Váš dopisovatel je známý tím, že si vždy rád připije...“

V New Yorku ve vydavatelství Scribner se Ernest Hemingway srazil znenadání s Eastmanem a nezástal nic dlužen své pověsti, začal rozepínat límec na košili a odhalil svůj zarostlý hrudník. „Tohle jsou tedy falešné chlupy?“, zeptal se zlověstně. Potom škubnul Eastmana za límec jeho košile a zakřičel: „Ty nemáš nijaké chlupy, ani falešné, ani pravé. Proč jsi psal, že jsem impotent?“ Eastman se začal vymlouvat, koktal, že nic podobného nikdy nenapsal, Jenže v pracovně redaktora Maxwella Perkinse našli Eastmanovu knihu, ve které ten článek byl. Ernest požádal Maxwella, aby četl příslušný odstavec: „Zdá se,“ četl Perkins, že určité okolnosti Hemingwaye nutkají, aby podával důkazy o své mužnosti.“

Hemingway praštil rozevřenou knihou Eastmana po nose. Když jej reportéři intervenovali, se smíchem jim ukazoval Eastmanovu knihu s velkou skvrnou na nešťastné straně. Prohlásil, že je to otisk Eastmanova nosu. Těžko hádat, jak by setkání probíhalo v případě Eastmanova tvrzení, že myslel pouze na prachobyčejnou pijatiku a při ní na ztráty vůle a sebeovládání, to, že Hemingway sám pocituje jako nemужnost, ale nedokáže si pomoci jinak, než tento pocit přehlušovat ztřeštěnými, nebo raději odvážnými, tedy mužnými kousky na frontě, v aréně, v ringu a podobně.

Ve Španělsku se Hemingway přátelil s válečnou dopisovatelkou Marthe Gellhornovou. V Paříži mu Pauline tu známost velmi vyčítala a on odcestoval do Key Westu. Chodil na ryby, chodil do baru Joe Russela, ale myšlenkami byl stále ve Španělsku u své lásky. Rozchod s ženou, s kterou měl dva syny jej nebolel. Román Komu zvoní hrana, měl obrovský úspěch. Pauline se s ním rozvedla. Ernest koupil na Kubě dům – svatební dar nové nevěstě. Nový svazek upevňovala i společná práce. Hemingway letěl s Marthe do Kantonu. Měli tu prozkoumat situaci v kuomintanských vojskách. Přijal je generál, který je podle svého zvyku chtěl opít, až by padli pod stůl, avšak po dlouhém boji musel nad ránem kapitulovat. Ve Washingtonu zastával Hemingway názor, že Japonsko může napadnout USA. Kubánský dům ve Vinca Vigia se stal Hemingwayovým střediskem kontrašpionáže. V jeho skupině pracovali číšníci z baru Floritida a jiných Havanských podniků, kubánští rybáři, španělští aristokraté, přístavní nosiči, tuláci. To však nestačilo. S devítičlennou posádkou vedl později na své lodi Pilar „soukromou“ válku proti německým ponorkám. Za tuto činnost obdržel i vyznamenání. Ale Marthe ty dlouhé plavby dráždily; pobuřovaly ji veselé hlučné pitky po návratech Pilar. Spolužití s Ernestem sestávalo z pravidelných konfliktů a hádek.

Na jaře 1944 je časopis Colliere vyslal jako válečné dopisovatele do Londýna. Marthe odplula jako jediná cestující na lodi s nákladem dynamitu; Ernest z New Yorku přiletěl, a než doplula Marthe, seznámil se v restauraci Bílá věž v Soho s drobnou blondýnkou, novinářkou Mary Welshovou. Zamiloval se na první pohled. Mary se zdál Ernest zpočátku jen sympatický a zábavný. Hemingway zahájil obtížné vyjednávání. Chtěl, aby mu povolili účast na bojových letech bombardovacích letadel nad kontinent. Jedné květnové noci se zúčastnil bouřlivé pitky válečných zpravodajů a cestou domů, když jeli zatemnělými londýnskými ulicemi, narazil s autem na cisternu s vodou. Prorazil hlavou přední sklo a velmi se zranil. Kromě toho si pohnmoždil kolena. Když Marthe vešla do nemocničního pokoje a uviděla zafačovanou Ernestovu hlavu, pustila se do smíchu, čím jej strašně urazila. Když navzdory zranění obdržel povolení a ráno se chystal na letiště, zjistil, že se mu ztratil červený kamínek – talisman od jeho prvorozeného syna. Pomyšlení, že by měl letět bez talismanu, vyrazil mu na čele pot. Zoufale poprosil pokojskou: „Dejte mi něco pro štěstí – cokoliv – a popřejte mi štěstí a všechno bude v pořádku.“ Jenže pokojská u sebe nic vhodného neměla. Zdvihla a podala mu tedy zátku od šampaňského, které pili předešlý večer. Tuto zátku nosil Hemingway v kapse dlouhá léta, pokládaje ji za výborný talisman.

V Normandii se Hemingway seznámil s plukovníkem Lanhamem a přifařil se k Dvacátému druhému pluku. Zmocnil se německého motocyklu s přívěsem a poškozeného auta Mercedes-Benz. Generál Burton mu přidělil šoféra Archieho. Ten auto opravil. Nakládali na auto nebo na motocykl ruční granáty, láhve s alkoholem a jezdili tam, kde se bojovalo.

Generál říkal dopisovatelům: „Mám na mapě vždy zapíchnutý špendlík, označující místo, kde se tatík Ernie Hemingway zdržuje.“ Když Čtvrtá divize prorazila k Seině nad Paříž, dostala se do těžké situace: obě křídla jí sevřela německá vojska. Tehdy generál Burton oznámil svému štábu: „Tatík Ernie Hemingway je šedesát mil před námi, předběhl celou První armádu. Posílá nám odtud informaci. A co myslíte, že odkazuje? Konstatuje, že jestli se tam chce udržet, bude potřebovat tanky.“ Když divise generála Leclerka zdolávala mohutnou německou obranu u Versailles, Hemingway se svým oddílem dvě stě francouzských partyzánů pronikl oklikami k Paříži. Šofér Archie Pekey Francouze vychvaloval: „Jsou to ohromní chlapíci. V tak dobré jednotce jsem ještě nikdy nesloužil. Disciplína nijaká, to je pravda. Pijí jako duha. To je pravda. Ale zato bojovníci! Nehledí na to, jestli je zabijí nebo nezabijí.“ V Paříži v hotelu Ritz, se Hemingway setkal s Mary Welshovou. Ta potom vzpomínala, že ani nejedli: „Posilovali jsme jenom šampaňským a radostným překvapením nad novým shledáním.“ „Není nejmenší pochybnosti,“ píše plukovník Lanham, „že Ernie byl nejoblíbenějším člověkem ze všech, co přišli k 22. pluku.“

Malíř John Groth vyhledal Hemingwaye na Siegfriedově linii. Na štábu Čtvrté divize mu ukázali mapu se zaznačenou farmou, vzdálenou 150 yardů od německých palebných postavení. Před farmou už nebyla žádná americká jednotka. Na mapě byla poznámka: Hemingwayova speciální skupina. „Byla noc, přšelo“, vzpomíná malíř. „Když jsme se dostali na farmu, pálili z kanonů. Dveře se strmě otevřely, přibouchly. Ocitli jsme se v místnosti, jak se nám zdálo jasně osvětlené, ačkoliv tam v koutě svítila jen petrolejová lampa. U petrolejky seděl Hemingway, kolem něj vojáci. Na stole před ním granáty a koňak... Nabídl mi koňak, kmínku, víno. Až potom se zeptal, jestli nejsem ten Groth, co po minulé roky ilustroval jeho povídky v Esquire. Dodal, že se mu kresby líbily, jenže válka se na nich nepodobá opravdové; on že mi zítra ukáže, co je to válka a na druhý den mě vzal k palebným postavením, které předešlého dne dobili. Při jednom z nich zřídil improvizovaný bar, vytáhl z auta polní láhev s koňakem a vojáci jdoucí kolem se zastavovali a vypili si.“ Mezi mnoha jinými i velitel praporu Swede Henley vzpomíná: „Byl vždy tam, kde byly boje nejprudší, všímal si všeho, o čem mohl později psát. Obyčejně nosíval dvě polní flašky – jednu se šnapsem a jednu s koňakem a vždy nám všem nabízel.“ Hemingway byl vyšetřován pro porušování Ženevské konvence, která zakazuje válečným dopisovatelům zúčastňovat se bojů. Ale kolegové mu dosvědčili, že jej nikdy neviděli se zbraní v ruce.

V útulné tišině Vinca Vigia prožíval Ernest těžké dny. Dráždivý válečný život mu chyběl. Nemohl psát. Vší smutnou tíhou padala na něj osamělost. Týraly jej bolesti hlavy a v noci, tak jako v první válce, doléhala na něj můra. Tentokrát to byli němečtí vojáci bez tváří. Na dovršení se mu zhoršoval sluch, zpomalovala se mu řeč i myšlení. Na zavolání jej vyšetřil jeho přítel, doktor José Herrera. Zhrozil se, když se dozvěděl, že, po zranění při londýnské autohavárii ležel Ernest pouze čtyři dny. Prohlásil, že kalvados a zlý džin, který Hemingway pil ve Francii ve velkém množství, nepřispěly ke zlepšení mozkové činnosti. Když za ním přijela Mary, necítil se už tolik osamělý. Vezl ji potom na letiště, odkud měla letět ke svým rodičům do Chicaga. Nezvládl po mokré cestě řízení auta a najel do stromu. Rozbil si o přední sklo čelo, na volantu si zlomil několik žeber a poranil si nohu. Nedbaje na bolesti, odnesl Mary na nejbližší ošetrovnu. Koncem roku se jim podařily rozvody a v březnu 1946 měli svatbu. Ve Vinca Vigii žili rušným společenským životem. Mívali dům plný hostů, pořádali rybářské výpravy na moře, veselé večírky v baru Floritida, závody ve střelbě na holuby, soutěže v boxu. Ernest se však stále nedokázal vrátit k práci. Mary byla těhotná. V nemocnici vysvitlo, že těhotenství je mimoděložní. Hlavní chirurg nebyl přítomen a ona umírala. Řekli mu, že není naděje, aby se s ní rozloučil. Vzal si plášť, masku, vtrhl do nemocničního pokoje a přinutil lékaře k infuzi plazmy. A když tak „znásilnil osud“, nepohnul se od postele celý týden. Mary potom říkala, že Ernest je člověk, kterého je dobře mít v neštěstí při sobě.

Přicházely deprimující zprávy o úmrtí přátel. Hemingwayovi stoupl tlak a stále mu hučelo v uších. V Cortině d' Ampezzo jej okouzila devatenáctiletá Adriana, pocházející ze starého dalmatinského rodu. Mary si při lyžování zlomila nohu a on zase dlouho ležel s nachlazením. Na dovršení mu potom při lovu frknul do oka kousek výplně z nábojnice. Ležel v padovské nemocnici s těžkou infekcí a hrozila mu meningitida. V Benátkách bydlel v hotelu Gritti. Skamarádil se s hlavním číšníkem, popíjel v baru Harry, obědval většinou s Adrianou a jejím bratrem. S Adrianou mu bylo stále příjemněji a začal jí říkat dceruško... Později Adriana vzpomínala: „Zpočátku mi bylo trochu nudně ve společnosti tohoto staršího a tak zkušeného muže, který hovořil pomalu, roztahoval slova, takže jsem mu vždy nerozuměla. Ale cítila jsem, že je mu příjemné být se mnou, hovořit a hovořit.“ Mary pochopila, že toto přátelství ji neohrožuje a ono Hemingwayovi skutečně pomohlo. Našel sujetovou osu románu Přes řeku a do lesů.

Ve Finca Vigii bylo Hemingwayovi velmi smutno. Měl pocit prázdnoty a rozladěnosti. Jeho okolí, to množství přátel a davy známých, tolik doktorů v jeho životě, nikdo v něm neviděl, anebo nechtěl vidět člověka na křídlech alkoholu. Ani prof. Josef Pavrovský, skvělý chirurg, fantastický diagnostik a praktik jiných medicínských oborů všímavý člověk pronikavého intelektu, který se šťastnou náhodou stal lékařem v Praze a přítelem naší rodiny. Zprvu to byly jakési umělecké výstřelky; později však již vážné, urážející výčiny. Tak například, když jednou přišla k Mary na návštěvu starší sestrénice a dohodli se na setkání v elegantním Club Nautico, nechal je čekat asi hodinu. Jen potom se objevil ve společnosti známé havanské prostitutky, které dal přezdívku Xenofobie. Dámám vysvětlil, že se unavil při práci a na korekturách románu. Xenofobie je nejen mladá a svěží, ale i hladová, takže ji pozval na večeři. Choval se stále podrážděněji, urážel Mary stále víc i doma před hosty. Zašlo to tak daleko, že házel o zem talíře s jídlem a nadával nejhrubším způsobem. Zlepšení nastalo až při návštěvě Adrianě. Znovu začaly rybářské výpravy, výlety do klubu, kde stříleli na holuby, zátahy do baru Floritida. I Vánoce 1950 byly veselé. Přišli dva synové, sešlo se mnoho přátel. Mezi hosty byl i Gary Cooper, Marlene Dietrichová, Ingrid Bergmanová a jiné hvězdy. Potom Hemingway píše román Stařec a moře. V obrovském vypětí tvůrčích sil, píše denně tisíc slov. V jednom dopise přirovnává svoji výkonnost k buldozeru. Adrianě napsal, že chce plnit svůj novoroční slib: lépe psát, dobře se cítit a vyhýbat se hrubosti, sobectví a zbytečné nervozitě.

Když Hemingway a Mary obdivovali Afriku a poblíž vodopádu Murchinson Falls podlétaali hejno černobílých ibisů, zachytilo jejich malé letadlo za telegrafní drát, takže musel nouzově přistát. Celý svět byl v domněn, že zahynuli. Ještě vážnější havárie je čekala při startu nového letadla do Entebbe. Hemingway měl poraněná střeva, játra a ledviny, přechodně neviděl na levé oko, měl poškozenou páteř, natrhnuté šlachy na pravé ruce a v rameni, zhmožděnou i levou nohu, popáleniny na tváři, rukách a na hlavě. Ležel v nairobské nemocnici, s nezdravou pozorností četl nekrology, které v souvislosti s jeho „smrtí“ uveřejnily snad všechny noviny světa a přitom se smál: „Většinu z nich bych nenapsal tak dobře ani já.“ Ačkoliv se ještě neuzdravil, cestoval dál. Když u tábora vznikl požár a on pomáhal při hašení, zjevně přecenil své síly, zakopl a spadl do plamenů. Vytáhli jej s těžkými popáleninami.

Ernest Hemingway si udržoval neuvěřitelnou chuť do života a ve Finca Vigii se dával znovu do pořádku. Lihoviny omezil na dva pohárky denně, shazoval přebytečnou váhu, opatrně plaval v bazénu. Nedovolil opravit rozpadlý schůdek, protože v jeho trhlínách vyklíčily divoké květy. Za román Stařec a moře mu byla udělena Nobelova cena. Z kořalek přesedlal na víno. Při večeři stály na stole dvě láhve – jedna pro něj, druhá pro Mary. V jednom interview chválí Mary u kavárenských štamgastů, jako skvělou manželku, která se kromě jiného vyzná ve vínech, snadno se rozčilí a je schopna přikázat dokonalou asuchilskou řečí „Tupa ile čupa tupa“, což znamená „odklid' tu prázdnou flašku“. „Když není doma, Finca Vigia je jako

prázdná láhev, ze které vycedili všechno do poslední kapky a zapomněli ji vyhodit, a já žiji v našem domě jako ve vakuu, osamělý jako lampa v rádiu, ve kterém se vyčerpaly všechny baterie a není je kde zapojit na proud.“

Velký spisovatel jel znovu do Španělska na býčí zápasy. Ubytoval se u bohatého Američana v komfortní vile Cosula v horách u Malagy. A znovu se mihaly města, hotely, restaurace. V Pamploně se s velkou společností bavil pět dní v jednom kuse. Ve vile Consula slavil i své šedesátiny. Přišla záplava hostů. Oslava trvala celý den a noc. Hemingway prohlásil, že je to nejkrásnější svátek jeho života. Pil šampaňské, tančil, přednášel žertovné přípitky, odstřeloval popel z cigarety, kterou držel matador Antonio Ordenez v zubech. Při ohňostroji podpálila jedna z raket korunu královské palmy. Nemohli uhasit oheň, podařilo se to až přivolaným hasičům. Když požárníci vykonali své, pořádně je napojili, oslavenec si nasadil přilbu a Antonio vozil všechny po parku na hasičském autě se spuštěnou houkající sirénou.

A potom se nositeli Nobelovy ceny znovu zvýšil tlak, trpěl nespavostí a selhával mu zrak. Jediná kniha, kterou mohl číst, byl Tom Sawyer, protože byla tištěna velkým písmem. Měl pocit, že se mu kalí rozum. Přítel Aaron Hotchner z časopisu Cosmopolitan si poprvé všiml, že si Hemingway není sebou jist. Spisovatele mučil neurčitý strach, svazující obavy. Dostavily se příznaky stihomamu. Čtyři dny zalehl a odmítal vyjít z hotelového pokoje. Byl ustavičně rozčilený, zdálo se mu, že ho sledují agenti tajné policie, že jej chtějí místní policajti zatknout. Z ničeho nic vyhlásil, že se musí rozloučit se svým domem v Ketchumu, jinak že je zničí daně. A Mary marně telefonovala do banky v New Yorku, aby ho přesvědčila, že jeho konto je v naprostém pořádku. Byl přesvědčen, že mu odposlouchávají telefonické rozhovory, že mu instalovali odposlouchávací zařízení do auta, že jej uvězní pro mravnostní delikty; deprese neustávaly. Nejhuře snášel neschopnost psát. Mary byla bezradná a zhrozená. Našla list, který Ernest adresoval své bance. Oslovení i první věta byly v pořádku, ale potom se slova měnila v nesmysly, jakoby experimentoval s nějakým úplně novým jazykem. Trávil nekonečné hodiny nad rukopisem Pohyblivý svátek, avšak nebyl schopen s ním něco udělat. Nic nemohlo přehlušit pocit prázdnoty. Častěji začal vysvětlovat, že se „odpraví“. Začal postávat u stojanu na pušky, potěžkávat zbraň a upřeně hledět na vzdálené hory. Pod záminkou, že si upraví vysoký krevní tlak, jej dostali na kliniku. Představy o odposlechu telefonátů jej neopustily ani tam. Stěžoval si, že mu elektronicky ničí paměť.

V lednu 1961 propouštějí Ernesta Hemingwaye z kliniky, avšak on se Hotchnerovi svěřil, že nemůže psát, že nemá pro co žít. Vernon Lord jej přemluvil, aby se šel doléčit do Rochestru na kliniku v Mayo. Na převoz z Ketchumu objednal soukromé letadlo. Jak uvádí Hotchner, dostaly potom události katastrofální spád: Ernest vyhlásil, že dříve než poletí, potřebuje si z domu vzít nějaké věci. Vernon navrhnul, že pro ně pošle Mary, ale Ernest trval na tom, že si je musí vzít sám, že bez nich do Mayo nepůjde. Vernon tedy, ač nerad, svolil, ale zavolal Dona Andersona, který měřil metr devadesát a vážil téměř metrák, aby šel s nimi. Tak přišli k domu a Ernest se vydal ke dveřím. Za patami měl Dona, za ním ošetřovatelku s Mary a Vernonem. Ernest najednou skočil ke dveřím, zabouchl je za sebou a zabezpečil dříve, než mohl Don vejít za ním. Don oběhl kolem domu ke druhým dveřím, vběhl do domu a našel Ernesta u věšáku na pušky, jak právě nabíjí náboj do komory. Don se vrhnul na Ernesta a srazil jej na zem. O pušku se rozpoutala velká tahanice. Musel jít na pomoc Vernon. Naštěstí byla puška zajištěna, takže nevystřelila. Ernesta potom odvezli zpět do nemocnice. Příští odpoledne Ernest najednou souhlasil s cestou. Vernon dal Ernestovi před novým startem pořádnou dávku sedativ, ale brzy na to, co letadlo vzlétlo, Ernest se násilím pokusil otevřít dveře a vyskočit. Don s Vernonem museli napnout všechny síly, aby jej odtáhli od dveří. Vernon dal potom Ernestovi silnou dávku amythalu a Ernesta se brzy zmocnila ospalost. Za chvíli však začal malému letadlu vynechávat motor a museli nouzově přistát. Při vystupování se Ernest pokusil naběhnout na roztočenou vrtuli, ale Don jej zachytil za ruku a vrhnul se

mezi něj a vrtuli, ačkoliv Ernest jej přitom tak-tak nesrazil do jejího víru. Oprava motoru trvala asi dvě hodiny; Ernest se při tom zdál být klidný. Ale nad Jižní Dakotou, po hodinovém předstírání spánku se z letadla pokusil vyskočit podruhé.

V květnu prohází Hemingway novou sérií elektrošoků. Snášel je ještě hůře než prve. Terapeutický účinek byl minimální. Hotchner vzpomíná: „S Mary nehovořil o tom, že se zabije, dokonce rozhodně prohlásil, že se sebevražednými myšlenkami skoncoval. Nadále však propadal stejným bludům. A ty se ještě rozšiřovaly. Přibýlo k nim ještě nepřátelství k Vernonovi Lordovi a k samotné Mary. První noc, když jej navštívila ji obvinil, že jej zavlékla do Mayo, aby se zmocnila jeho peněz. Ale druhý den se k ní choval láskyplně a vděčně. Jeho nálady se prudce střídaly. Rozvinul se blud, kterým se obrátil proti Ketchumu: Tam se prý nemůže vrátit, protože tam na něj čekají, aby ho zavřeli, dali jej za mříže pro nezaplacené daně a Mary jim prý tajně pomáhá a lstivě ho chce přinutit k návratu, aby ho mohli chytit. S nejbližšími měl potom kontakt jen telefonicky.

Později se Hemingway kromě bludů ukázal jako střízlivě uvažující, s jasnou jiskrou inteligence. Když dostal povolení, aby se s Hotchnerem povozil v autě, ten mu při jízdě položil ve vhodné chvíli otázku, proč se chtěl zabít. „Mám jít do penze?“ odpověděl Hemingway. „Do čerta, může jít spisovatel do penze?“

Dokázal lékaře přesvědčit, že se uzdravil, ale Mary tomu příliš nevěřila; byla se v New Yorku poradit se slavnými psychiatry. Zdálo se jí, že Ernest se chová před lékaři jinak než před ní. Přivezla se sebou Georgea Browna, který Ernesta kdysi trénoval a jemuž důvěřoval. 30. června 1961 odvezli Ernesta autem do Ketchumu. Následující den uplynul poklidně. I na večeri byl Ernest v restauraci ke svým společníkům pozorný a doma před spaním si s Mary dokonce zaspíval jejich kdysi oblíbenou písničku.

Ráno 2. července vstal Ernest Hemingway časně. Jako vždy. Mary ještě spala. I George Brown spal v domečku pro hosty. Vešel do pokoje se zbraněmi, vzal ze stojanu jednu ze svých nejmilejších pušek, nabil obě hlavně, vložil si je do úst a stiskl kohoutky.

Igor Slouka

Zápisy z Apolináře

24. ročník 1975, č.1-2 str. 56-62, č. 3-4 str. 118-127